

EVENTIMENTELE DIN 1821 VĂZUTE DE LA NÜRNBERG ȘI STOCKHOLM

Eugen Glück

În cursul unor cercetări efectuate la Biblioteca Orășenească din Nürnberg, au fost depistate o seamă de informații referitoare la evenimentele desfășurate în 1821, în Țara Românească și Moldova. Cel mai important organ de presă a fost cotidianul „Der Korespondent von und für Deutschland”. Avea informații, în special prin filiera Viena, departe de optica Sfintei Alianțe.

Primele știri despre mișcarea condusă de Tudor Vladimirescu apar începând din 19 martie. Se specifică că el dispune de 8.000 oameni și „s-a impus cu puteri domnești”¹. Mai multe relatări analizează desfășurările din Moldova, intervenite odată cu sosirea eteriștilor la Iași. La 21 aprilie, gazeta observă că „puțini moldoveni veritabili” s-au alăturat grecilor². Ajungând în posesia unui material abundent, la 25 și 27 aprilie, gazeta subliniază că „Tudor merge înainte după planul său bine precizat”. Se notează că mulți dintre boieri fug din țară, în special în Transilvania³. La 7 mai, redacția a preluat o corespondență datată din București la 6 aprilie, publicată în „Der Wanderer din Viena”. Potrivit acesteia Tudor a inițiat o revoluție „la care participă pandurii și țărani”. La început stăpânirea a trimis împotriva lor o mie de arnăuți, dar aceștia s-au aliat lui Tudor⁴.

La 14 iunie, redacția publică un material ce scoate în evidență latura național – eliberatoare a programului formulat de dânsul. Se subliniază că Țara Românească a fost supusă fanarioților, de regulă foștii traducători ai Porții. Se evidențiază că românii se consideră unicii moștenitori ai coloniștilor romani și stăpânii țării. Atât Moldova cât și Țara Românească au fost autonome față de Poartă și poporul nu a simțit nemijlocit asuprirea otomană, ci a fanarioților lacomi⁵.

În toiul evenimentelor informațiile curgeau spre Europa de Vest, fără respectarea cronologiei. Astfel, o vreme a rămas enigmatică relația dintre eteriști și răsculații conduși de Tudor. Spre exemplu la 16 mai, s-a relatat parcă cele două forțe s-ar fi unit⁶.

La 2 mai, cititorii au aflat despre intrarea oștilor conduse de Tudor Vladimirescu, în București. S-a subliniat primirea lor triumfală de populație care a fost prezentă „cu mic, cu mare”. Se evidențiază prezența breslelor, a clerului etc⁷.

La 9 mai, s-a difuzat un reportaj sosit de la București, în care se expun evenimentele de la litografie, unde mulțimea s-a adunat în sprijinul acțiunii lui Tudor. Chiar și boierii rămași în capitală, s-au raliat acestuia⁸.

O corespondență din București, publicată la 10 iunie, descrie tabăra pandurilor de la Cotroceni⁹.

¹ Der korespondent von und für Deutschland diu 19 martie, 358.

² Ibidem, 21 aprilie, 504.

³ Ibidem, 25 aprilie, 523, 27 aprilie, 530.

⁴ Ibidem, 7 mai, 571.

⁵ Ibidem, 14 iunie, 734-738.

⁶ Ibidem, 16 mai, 606.

⁷ Ibidem, 2 mai, 551.

⁸ Ibidem, 9 mai, 578-579.

⁹ Ibidem, 10 iunie, 713.

O altă sursă relatează că numeroși germani, așezați la București, participă la „revoluție”¹⁰.

Câteva relatări amintesc de sosirea eteriștilor la București.

O seamă de informații clarifică situația internațională. La 16 mai, se face mențiune despre declarația Sfintei Alianțe de la Laibach (azi, Lubliana) pronunțându-se în favoarea sultanului¹¹. Peste patru zile, apare știrea că vreo 8.000 soldați otomani sunt în drum spre a restabili „liniștea” în principate¹². Alte știri vorbesc despre măsurile militare habsburgice luate de-a lungul graniței cu Țara Românească și Moldova. Cele mai numeroase unități au fost păstrate în centru pe la Brașov, iar rezervele la Cluj¹³. Este deosebit de interesantă știrea ce relatează că au fost arestate mai multe persoane care „au vrut să plece la răsculați”¹⁴.

La 12 iunie, s-a comunicat că forțele Porții au intrat în București¹⁵. A doua zi, se precizează că Tudor, Hagi Prodan, Bimbașa Sava au părăsit în prealabil Bucureștiul și s-au retras prin Pitești spre Curtea de Argeș¹⁶.

Ziarul din Nürnberg nu a primit vreo corespondență mai amplă despre tragedia lui Tudor Vladimirescu. La 19 iunie, se comunică pe scurt că Theodor a fost arestat și decapitat chiar înainte să fi putut pleca de la București, evident, eronat. Abia în 22 iunie, se reproduce declarația unui martor ocular care știa despre Tudor că „după sosirea lui la Pitești a fost copleșit de căpitanul Iordache” și trimisului Ipsilanty cu escortă care se găsea la Târgoviște¹⁷. În sfârșit, la 2 iulie, apare o corespondență influențată în mod vizibil de eteriști arătându-se că Tudor a fost arestat din ordinul lui Alexandru Ipsilanty, la Târgoviște, fiind judecat și executat. Totodată, se arată că la București și la Iași noii caimacani au preluat guvernarea¹⁸.

Ultimele relatări descriu înfrângerea eteriștilor de la Drăgășani și descompunerea unităților comandate de Alexandru Ipsilanty¹⁹.

* * *

Relatări ample privind istoricul an 1821, în presa suedeză, parcursă de noi, se găsesc în „Courier fran Stockholm”. Unele știri au putut fi depistate în cotidianul „Stockholms Postem” precum și într-un periodic din Götteborg.

Această gazetă din urmă, la 17 mai 1821, a făcut loc, pe prima pagină, unei corespondențe sosită din Lemberg (azi, Lwow), cu data de 18 aprilie. Se relatează cu privire la succesele lui Tudor Vladimirescu, fuga precipitată a boierilor precum și adeziunea poporului la acțiunile pandurilor. „Courier fran Stockholm”, din 1 iunie, are informații în sensul că numărul aderenților mișcării populare, este în continuă creștere. Peste două zile, la 4 iunie, informatorul gazetei evalua oștirea lui Tudor la vreo 15.000-20.000 combatanți. Se mai menționează faptul că au în dotare tunuri bune și sunt echipați cu îmbrăcăminte „națională”. Privind tunurile amintite, informatorul știa că ele

¹⁰ Ibidem, 16 mai, 600-606.

¹¹ Ibidem, 607.

¹² Ibidem, 20 mai, 627-628.

¹³ Ibidem, 30 iunie, 801.

¹⁴ Ibidem, 18 mai, 615.

¹⁵ Ibidem, 12 iunie, 726, 20 iunie, 762-763, 21 iunie, 768.

¹⁶ Ibidem, 13 iunie, 732.

¹⁷ Ibidem, 19 iunie, 758, 22 iunie, 771.

¹⁸ Ibidem, 21 iulie, 809-810.

¹⁹ Ibidem, 21 iulie, 808, 8 iulie, 837.

au fost turnate recent din clopote. O mențiune cuprinzătoare subliniază că forțele răsculaților formate din români, cuprind și luptători „arnăuți”, bulgari și sârbi. În sfârșit, se menționează înaintarea pandurilor care au ajuns la București.

Același ziar, încă la 3 mai 1821, relatează despre sosirea formațiunii lui Alexandru Ipsilanty în capitala Moldovei. El dispunea de vreo 800 de ostași îmbrăcați în uniformă. Totodată, a fost rezumată și proclamația lui Alexandru Ipsilanty adresată locuitorilor Țării Românești, Moldovei și Greciei, chemându-i să-l sprijine. Atmosfera confuză în jurul acestei acțiuni reiese dintr-o știre publicată la 24 mai, în Götterborg. Tidningar susținând cu privire la efectivele eteriste parcă acestea ar cuprinde nu mai puțin de 36.000 luptători. O altă informație, concomitent relatează despre trecerea oștirii lui Alexandru Ipsilanty prin Focșani, de această dată fiind vorba de un efectiv doar de 17.000 luptători.

Mult mai bine informat, „Courier fran Stockholm”, din 1 iunie, precizează prezența simultană la București, a taberei lui Tudor Vladimirescu cât și sosirea eteriștilor. Informatorul însă nu avea informații precise privind caracterul mișcării conduse de Tudor. Mai multe relatări apărute în presa suedeză atenționau despre dezlănțuirea intervenției militare otomane, menționând pericolul dezlănțuirii unei conflagrații europene. „Courier fran Stockholm”, încă la 3 mai, semnală concentrarea unor efective otomane la Brăila. Urmărind mișcările acestora, la 12 iunie, publică vestea ocupării recente a Iașului de unități otomane. Cu mare întârziere, abia la 25 iunie, a putut comunica redacția cititorilor săi că în ziua de 28 mai, trupe otomane au fost dislocate la București. Totodată, se menționează că datorită acestei situații Tudor Vladimirescu și-a ridicat tabăra și pandurii și-au luat drumul spre Curtea de Argeș.

Gazetele suedeze nu aveau informații precise despre soarta lui Tudor Vladimirescu. Chiar și „Courier frans Stockholm” a acordat spațiu în privința sorții lui Tudor, zvonurilor tendențioase, propagate de eteriști. În esență se impută de către Alexandru Ipsilanty lui Tudor Vladimirescu că ar fi trecut la pactizare cu forțele otomane care ar fi fost motivul executării lui. Este interesant de remarcat că nu există vreo mențiune că executarea ar fi fost precedată de vreo judecată.

„Stockholm Posten”, la 30 iunie, reproduce o corespondență în care se concludă că în Țara Românească, s-a creat o situație anarhică. După o tăcere îndelungată același periodic la 1 august 1821, include în coloanele sale, o știre sosită de la Viena, potrivit căreia în ultima zi a lunii iunie, Alexandru Ipsilanty împreună cu vreo 300-400 însoțitori a trecut granița Țării Românești intrând pe teritoriul Transilvaniei, fără să ofere o lămurire suficientă²⁰.

Informațiile culese din presa germană și suedeză oferă completări la ecoul internațional al răscoalei din 1821.

²⁰ Datele amintite au fost obținute de pe microfilmul existent la Biblioteca Regală din Stockholm. Mulțumesc colaboratorilor secției microfilme pentru ajutorul primit.

THE EVENTS FROM 1821
AS SEEN FROM NÜRNBERG AND STOCHOLM

Abstract

The research undertaken by the author in the libraries of the two cities allowed the discovery of news published in Germany and Sweden about the 1821-revolution, lead by Tudor Vladimirescu.

The news about this event, received by various ways, is not always exact. Nevertheless, it brings new data about the way this event reflects in some European states.